

Brüsszel, 2013.7.24.
COM(2013) 542 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Úton egy versenyképesebb és hatékonyabb védelmi és biztonsági ágazat felé

{SWD(2013) 279 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Úton egy versenyképesebb és hatékonyabb védelmi és biztonsági ágazat felé

„A világnak olyan Európára van szüksége, amely képes katonai missziók bevetésére, hogy segítse a helyzet megszilárdítását a válságövezetekben... Meg kell erősítenünk közös kül- és biztonságpolitikánkat és a védelmi kérdésekkel kapcsolatos közös megközelítésünket, mert együtt elegendő hatalommal és jelentőséggel rendelkezünk ahhoz, hogy a világot igazságosabb, szabályokon nyugvó és az emberi jogokat tiszteletben tartó helyé alakítsuk.”

Barroso elnök, Az Unió helyzete, 2012. évi beszéd, 2012. szeptember

„A Tanács ismételten hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a közös biztonság- és védelempolitika végrehajtása és megerősítése érdekében megmaradjanak, illetve tovább javuljanak a katonai képességek. Ezek ugyanis egy tágabb, átfogó megközelítés keretében erősítik az Unió azon képességét, hogy fontos biztonsági szereplőként léphessen fel, (és) azt, hogy az európai katonai képességek és az önálló fellépéshez szükséges uniós kapacitás megőrzése és megerősítése érdekében szilárd alapokon nyugvó és kevésbé fragmentált európai védelmi iparra van szükség.”

Külügyek Tanácsa, 2012. november 19., Következtetések

1. AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG SZEREPE AZ UNIÓ VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI ÁGAZATÁNAK MEGERŐSÍTÉSÉBEN

A közlemény alapjául a Bizottság védelmi munkacsoportja által végzett tevékenység szolgál, amely munkacsoportot 2011-ben azzal a céllal hoztak létre, hogy az összes kapcsolódó uniós politika mozgósítása útján megerősítse a védelmi ágazatot. Az Európai Külügyi Szolgálat és az Európai Védelmi Ügynökség részt vesz a munkacsoport tevékenységében és e közlemény kidolgozásában.

1.1. Bevezetés

A stratégiai és geopolitikai környezet gyorsan és folyamatosan változik. Új súlypontok alakulnak ki, így a világ erőegyensúlya eltolódik, az Egyesült Államok pedig stratégiai figyelmét egyre inkább Ázsia felé fordítja. Ebben a helyzetben Európának nagyobb felelősséget kell vállalnia belső és külső biztonságaért. A problémák megoldása érdekében az Uniónak hiteles közös biztonság- és védelempolitikát (KBVP) kell kialakítania. Ennek maradéktalanul összhangban kell állnia a NATO-val és annak elveivel.

Ma számos, összetett, egymással összefüggő és nehezen előre jelezhető biztonsági kihívással nézünk szembe: súlyosbodó regionális válsághelyzetek alakulhatnak ki, új technológiák jöhetnek létre, amelyek új módon tehetnek kiszolgáltatottá és veszélyeztethetnek bennünket, a környezeti változások és a természeti erőforrások szűkössége pedig politikai és katonai konfliktusokat idézhet elő. Számos veszély és kockázat ugyanakkor könnyen terjed a tagállamok között, ezáltal elmosódnak a belső és külső biztonság közötti hagyományos határok.

Ezeknek a biztonságot érintő kihívásoknak a kezelése kizárólag különböző szakpolitikákat és eszközöket, rövid és hosszú távú intézkedéseket magában foglaló, átfogó megközelítéssel

lehetséges. E megközelítést számos polgári és katonai képességgel kell erősíteni. A tagállamok feltehetően egyre kevésbé képesek egyedül megbirkózni ezzel a teherrel.

Különösen érvényes ez a védelemre, amely esetében az új felszerelések többnyire technológiai szempontból összetettek és költségesek. A tagállamok nehézségekbe ütköznek fegyveres erők megfelelő felszerelését illetően. A közelmúltban végrehajtott líbiai műveletek súlyos hiányosságokra világítottak rá Európában a fő katonai képességek terén.

A közkiadások kritikus helyzetéből fakadóan csökkennek a védelmi költségvetések, ami tovább súlyosbítja a helyzetet, különösen azért, mert e költségvetéseket nem hangolják össze, és végrehajtásuk nem közös stratégiai célkitűzések alapján történik. 2001 és 2010 között az uniós védelmi kiadások 251 milliárd EUR-ról 194 milliárd EUR-ra estek vissza. Ezek a költségvetési megszorítások a meglévő és tervezett programok finanszírozásának csökkentése révén a fegyveres erők számára felszerelést fejlesztő iparágakra is jelentős hatást gyakorolnak. Különösen a jövőbeli képességek fejlesztése szempontjából létfontosságú, védelmi kutatás-fejlesztésbe történő beruházásra vannak kihatással. 2005 és 2010 között 14 %-kal, 9 milliárd EUR-ra csökkent a kutatás-fejlesztésre fordított uniós költségvetés; az USA eközben egymaga hétszer többet költ védelmi kutatás-fejlesztésre, mint a 27 tagállam együttvéve.

A védelmi költségvetések csökkennek, miközben a korszerű képességek kialakításának költsége növekszik. E költségnövekedés oka az, hogy a védelmi felszerelések technológiai szempontból egyre bonyolultabbá váltak, valamint hogy az európai fegyveres erőknek a hidegháború vége óta tartó átszervezéséből és létszámcsökkentéséből fakadóan csökken a védelmi felszerelések termelési volumene. Ezek a tényezők a költségvetés nagyságától függetlenül továbbra is formálják Európa védelmi piacát.

Ez a helyzet húzóerőt jelent a tágabb értelemben vett európai gazdaságban létfontosságú szerepet betöltő ipar szempontjából. A csak 2012-ben elért 96 milliárd EUR-s forgalmával a védelmi ipar jelentős iparágként számít, amely ösztönzi az innovációt, középpontjában pedig a csúcsmínőségű védelmi eszközök és technológiák állnak. Korszerű kutatása jelentős közvetett hatást gyakorol más ágazatokra, például az elektronikára vagy az űr- és a polgári repülésre, valamint növekedést és több ezer, nagy szaktudást igénylő munkahelyet biztosít. Az európai védelmi ipar közvetlenül 400 000 munkavállalónak biztosít állást, közvetve pedig akár további 960 000 munkahelyet teremt. Ezért olyan ágazat, amelynek fenntartása létfontosságú ahhoz, hogy a gyártás és innováció terén Európa továbbra is a világ egyik vezető központja maradjon. Ez az oka annak, hogy a védelmi ipar versenyképességének megerősítésére irányuló intézkedés fontos részét képezi az Európa 2020-nak, az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiájának.

A védelmi ipar jelentősége ugyanakkor nem mérhető kizárólag a munkahelyek számában és a forgalom mértékében. Az európai védelmi technológiai és ipari bázis (EDTIB) központi eleme az Unió polgári védelmének biztosítására és értékeinek megővésére irányuló képességének. Európának felelősséget kell tudnia vállalni saját biztonságáért, valamint általában a nemzetközi békéért és stabilitásért. Ehhez bizonyos fokú stratégiai önrendelkezés szükséges: Európa csak akkor lehet hiteles és megbízható partner, ha döntései és intézkedései nem függenek harmadik felek képességeitől. Az ellátás biztonsága, a létfontosságú technológiákhoz való hozzáférés és a műveleti önállóság éppen ezért döntően fontos tényezők.

A védelmi ipari vállalatok túlélését jelenleg a múltbeli kutatás-fejlesztési beruházások eredményei biztosítják, a nemzeti megrendelések csökkenését pedig eddig képesek voltak exporttal pótolni. Ez azonban gyakran a technológia, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok és a

termelés Unión kívülre történő továbbításának árán történik. Mindez hosszú távon súlyos következményekkel jár az EDTIB versenyképességére nézve.

A csökkenő védelmi költségvetések problémáját súlyosbítja az európai piacok továbbra is fennálló széttagoltsága, ami szükségtelen átfedéseket eredményez a képességek, a szervezetek és a kiadások terén. Az együttműködés és az Unió egészére kiterjedő verseny továbbra is kivételt képez, mivel a védelmi felszerelésekbe történő beruházás 80 %-a nemzeti szintű ráfordítás. Ennek eredményeként fennáll a veszélye, hogy jelentősen fog csökkenni Európa szakértelme és önrendelkezése alapvető képességterületeken.

Ebben a helyzetben a prioritások átrendezése a feladat. Ha a nagyobb kiadások nehezen megvalósíthatók, a kiadások racionalizálására van szükség. Ehhez jelentős mozgástér áll rendelkezésre. A 2011. évi megszorítások ellenére a tagállamok együtt továbbra is többet fordítottak védelemre, mint Kína, Oroszország és Japán együttesen¹. A költségvetési megszorításokat ennél fogva fokozottabb együttműködéssel és hatékonyabb erőforrás-felhasználással kell ellensúlyozni. Ez a klaszterek támogatása, szerezspeciális, közös kutatás és beszerzés, a polgári-katonai szinergiákkal kapcsolatos új, dinamikusabb megközelítés és fokozottabb piaci integráció útján valósítható meg.

1.2. A Bizottság stratégiája

A védelem továbbra is a nemzeti önrendelkezés fő eleme, a katonai képességekkel kapcsolatos döntések pedig a tagállamok hatáskörébe tartoznak. Az Unió azonban ezen a területen jelentős szerepet tölt be. Strukturális változások megvalósítására képes politikákkal és eszközökkel rendelkezik, és a tagállamok számára hathatós keretet szolgáltat a megfelelő szintű közös stratégiai autonómia megőrzéséhez. Mivel a tagállamok összességében mintegy 1,6 millió katonából álló haderővel és évi 194 milliárd EUR védelmi költségvetéssel rendelkeznek, az Uniónak megvan az a képessége, hogy az értékeivel összhangban stratégiai szereplőként lépjen fel a nemzetközi szinten.

Az Európai Tanács 2012. december 14-i következtetéseiben ezért arra kéri „...a főképviselőt, hogy az Európai Külügyi Szolgálattal és az Európai Védelmi Ügynökséggel, valamint a Bizottsággal közösen (...) dolgozzon ki további javaslatokat és intézkedéseket a KBVP megerősítésére és a szükséges polgári és katonai képességek rendelkezésre állásának javítására vonatkozóan...”.

A végső cél az európai védelem megerősítése olyan módon, hogy az megfeleljen a 21. század kihívásainak. A tagállamok vezető szerepet fognak betölteni a szükséges reformok terén. Az Európai Védelmi Ügynökség (EVÜ) küldetési között szerepel az Unió KBVP-t szolgáló védelmi képességeinek javítására irányuló tagállami erőfeszítések támogatása. A Bizottság is fontos szerepet tölthet be e téren, és már hozzá is kezdett az ilyen irányú tevékenységeihez. Amint azt Barroso elnök hangsúlyozta: „A Bizottság ebből is kiveszi a maga részét: azon munkálkodunk, hogy kialakítsuk a védelem egységes piacát, a Szerződés által ránk ruházott hatásköröket pedig arra összpontosítjuk, hogy kifejlesszük az európai védelmi iparág bázisát.”

E célokat szem előtt tartva a Bizottság előterjesztett két irányelvjavaslatot a biztonsági és az érzékeny jellegű védelmi beszerzésekről (2009/81/EK) és a transferről (2009/43/EK), amelyek napjainkban az európai védelmi piac sarokkövét képezik. A biztonság és az úrkutatás terén iparpolitikákat, valamint célzott kutatási és innovációs programokat dolgozott ki, mind a belső, mind a külső biztonság támogatása érdekében pedig szakpolitikákat és eszközöket hozott létre egyebek mellett a külső határok védelme, a tengerfelügyelet, a polgári védelem vagy a válságkezelés terén, amelyek technológiai, ipari, fogalmi és működési szempontból

¹ A Stockholmi Nemzetközi Békekutató Intézet (SIPRI) adata.

számos tekintetben hasonlóságot mutatnak a védelemmel és kapcsolódnak a védelem területéhez.

Ez a közlemény megszilárdítja ezeket az uniós vívmányokat, és a Lisszaboni Szerződésben foglaltak szerint saját hatáskörén belül továbbfejleszti azokat. Mindenekelőtt megkísérli hasznosítani a védelem és a biztonság, valamint a polgári és katonai terület közötti határvonal elmosódásából fakadó lehetséges szinergiákat és kölcsönös ösztönző hatásokat.

E célok elérése érdekében a Bizottság az alábbi területeken kíván intézkedéseket tenni:

- A védelem és biztonság belső piacának további elmélyítése. Ez elsősorban a meglévő két irányelv teljes körű alkalmazásának biztosítását jelenti. Ezen uniós vívmány alapján a Bizottság egyúttal kezeli a piactorzítás problémáját, és hozzájárul a tagállamok közötti ellátás biztonságának javításához.
- Az EDTIB versenyképességének megerősítése. E célból a Bizottság az alábbi két fő területen alapuló védelmi iparpolitikát dolgoz ki:
 - a versenyképesség támogatása, ideértve a biztonsági és védelmi piacokat szolgáló „hibrid szabványok” kidolgozását és a katonai légialkalmasságra vonatkozó európai tanúsítási rendszer létrehozási lehetőségeinek vizsgálatát;
 - a kkv-knak nyújtott támogatás, amely többek között a más klaszterekkel kialakított kapcsolatot biztosító és a védelmi vonatkozású kkv-kat a globális versenyben támogató európai stratégiai klaszterpartnerség létrehozását érinti.
- A polgári katonai szinergiák lehető legteljesebb körű kiaknázása az európai adófizetők pénzének leghatékonyabb felhasználása érdekében, különösen az alábbiak által:
 - a bizottsági erőfeszítéseknek a polgári és katonai kutatás közötti lehetséges kölcsönös ösztönző hatásra és az új kettős célú alkalmazására történő összpontosítása;
 - segítségnyújtás a fegyveres erők számára energiafogyasztásuk csökkentéséhez, hozzájárulva ezáltal az Unió „20/20/20” céljának megvalósításához.
- A Bizottság ezenfelül olyan intézkedéseket javasol, amelyek célja új utak feltérképezése, az európai stratégiai vita előmozdítása, valamint a szélesebb körű és szorosabb európai együttműködés körülményeinek megteremtése, különösen az alábbiak által:
 - az uniós tulajdonú kettős felhasználású képességek lehetőségének felmérése, amelyek a biztonság egyes területein kiegészíthetik a nemzeti képességeket, valamint eredményesen és gazdaságosan megsokszorozhatják az Unió erejét;
 - előkészítő intézkedés elindításának mérlegelése azon KBVP-vonatkozású kutatásokhoz kapcsolódóan, amelyek az uniós védelmi képességeket leginkább igénylő területekre irányulnak.

A Bizottság felkéri az állam- és kormányfőket, hogy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője által készített jelentéssel együtt vitassák meg ezt a közleményt az Európai Tanács 2013. decemberi ülésén.

Cselekvési terv²

2. A BELSŐ VÉDELMI PIAC MEGERŐSÍTÉSE

2.1. A piaci hatékonyság biztosítása

- Mivel a biztonsági és védelmi beszerzésekről szóló 2009/81/EK irányelvet valamennyi tagállamban teljes körűen átültették, rendelkezésre áll az európai védelmi piac szabályozási kerete. Először alkalmazhatók konkrét belső piaci szabályok ebben az ágazatban a tisztességes és az Unió egész területére kiterjedő verseny fokozása érdekében. A védelem azonban továbbra is sajátos piac, amelyre hosszú ideje hagyományosan jellemző a nemzeti széttagoltság. A Bizottság ennél fogva konkrét intézkedéseket hoz az irányelv helyes alkalmazásának és a benne foglalt célok megvalósításának biztosítása érdekében.

Intézkedés:

- *A Bizottság nyomon követi a tagállamok védelmi piacainak nyitottságát, és a Tenders Electronic Daily (TED) online uniós adatbázis, valamint más célirányos források útján rendszeresen értékeli az új közbeszerzési szabályok alkalmazásának módját. A piac figyelemmel kísérésére irányuló tevékenységeit koordinálja az EVÜ ilyen irányú tevékenységeivel, hogy kiaknázza a lehetséges szinergiákat, és megelőzze az erőfeszítéseket érintő szükségtelen átfedéseket.*

A költségvetési megszorítások idején különösen fontos a pénzügyi erőforrások hatékony felhasználása. A kereslet összevonása e cél megvalósításának hatékony módja. Az irányelv olyan konkrét rendelkezéseket tartalmaz a központi beszerző szervekre vonatkozóan, amelyek lehetővé teszik, hogy a tagállamok az új szabályokat – például az EVÜ révén – közös közbeszerzés esetében is alkalmazzák. A tagállamoknak minden tőlük telhetőt meg kell tenniük annak érdekében, hogy az eszköz alkalmazásával a lehető legnagyobb mértékig fokozzák a méretgazdaságosságot, és teljes mértékben javukra fordítsák az Unió egész területére kiterjedő együttműködés előnyeit.

Egyes szerződések nem tartoznak az irányelv hatálya alá, mivel az abban szereplő szabályok alkalmazása ezek esetében nem lenne megfelelő. Ez különösen érvényes az együttműködési programokra, amelyek a piaci konszolidáció és a versenyképesség előmozdításának hatékony eszközei.

Más különös kizárások – nevezetesen a kormányok közötti beszerzés és a nemzetközi szabályok hatálya alá tartozó közbeszerzési eljárások kizárásai – úgy értelmezhetők, hogy azok megnehezítik az irányelv helyes alkalmazását. Ez veszélyeztetheti a belső piac egyenlő versenyfeltételeit. A Bizottság ennél fogva gondoskodik arról, hogy ezeket a kizárásokat szigorúan értelmezzék, és arról, hogy ne éljenek vissza velük az irányelv megkerülése érdekében.

Intézkedés:

- *A Bizottság tisztázza egyes kizárások korlátait. Ebből a célból a tagállamokkal konzultálva konkrét iránymutatást biztosít, nevezetesen a kormányok közötti beszerzések és a nemzetközi megállapodások vonatkozásában.*

² Az ebben a cselekvési tervben előirányzott intézkedések összhangban állnak és összeegyeztethetők a többéves pénzügyi keret értelmében létrehozott, az e területre irányuló pénzügyi eszközökkel.

2.2. A piactorzítás problémájának kezelése

A belső védelmi piac továbbfejlesztése és az Európa valamennyi szállítója számára egyenlő versenyfeltételek kialakítása érdekében a Bizottság megoldást fog kínálni a tartósan fennálló, tisztességtelen és hátrányosan megkülönböztető módszerek és a piaci torzulások problémájára. Különösen az ellentételezéssel, azaz a nem nemzeti szállítóktól származó védelmi célú beszerzésekhez szükséges gazdasági kompenzációval szemben fogja mozgósítani politikáit. Az ellentételezési követelmények hátrányosan megkülönböztető intézkedések, amelyek ellentétesek mind az Európai Unióról szóló szerződés elveivel, mind a hatékony közbeszerzési módszerekkel. Ennélfogva nem képezhetik a belső védelmi piac részét.

Intézkedés:

- *A Bizottság biztosítja az ellentételezés mielőbbi fokozatos megszüntetését. A védelmi beszerzésekről szóló irányelv elfogadása óta valamennyi tagállam visszavonta vagy felülvizsgálta az ellentételezésre vonatkozó nemzeti jogszabályait. A Bizottság ellenőrzi, hogy ezek a felülvizsgálatok megfelelnek-e az uniós jognak. Biztosítja ezenkívül, hogy a jogi keretre vonatkozó ilyen változtatások hatékonyan módosítsák a tagállamok közbeszerzési gyakorlatát.*

A Bizottság széles körben alkalmazta az összefonódásokat ellenőrző szabályokat a védelmi ágazatban. Az ilyen esetek lehetővé tették a Bizottság számára, hogy szavatolja a hatékony versenyellenőrzést, hozzájárulva ezáltal a védelmi piac megfelelőbb működéséhez. Az állami támogatások tekintetében, valamint az állami támogatások uniós szabályozásának korszerűsítéséről szóló közleménnyel összhangban a közkiadásoknak hatékonyabbá és célzottabbá kell válniuk. E tekintetben az állami támogatási ellenőrzés a védelmi ágazaton belül is alapvető szerepet tölt be a belső piac védelmében és megerősítésében.

A tagállamok az EUSZ értelmében valamennyi állami támogatási intézkedést – ideértve a tisztán katonai ágazaton belüli támogatást is – kötelesek bejelenteni a Bizottságnak. Ettől a kötelezettségtől kizárólag akkor térhetnek el, ha igazolni tudják, hogy a bejelentés nem teljesítése az EUMSZ 346. cikkének megfelelően alapvető biztonsági érdekekből fakadóan szükséges. Ennélfogva, ha egy tagállam a 346. cikkre kíván hivatkozni, tudnia kell igazolni, hogy a katonai ágazaton belüli konkrét intézkedések saját alapvető biztonsági érdekeinek védelméhez szükségesek és azzal arányosak, valamint azt, hogy az intézkedések az e célból szigorúan szükséges mértékre korlátozódnak. Az e feltétel teljesítésére vonatkozó igazolási kötelezettség a tagállamokat terheli.

Intézkedés:

- *A Bizottság biztosítja, hogy valamennyi szükséges feltétel teljesüljön akkor, amikor az állami támogatási intézkedések indokolása céljából az EUMSZ 346. cikkére hivatkoznak.*

2.3. Az ellátás biztonságának javítása

Az ellátás biztonsága nélkülözhetetlen a belső védelmi piac működésének biztosításához és az ipari ellátási láncok európaivá tételéhez. Az ellátás biztonságával kapcsolatos problémák többsége a tagállamok felelősségi körébe tartozik. A Bizottság azonban létrehozhat olyan eszközöket, amelyek lehetővé teszik a tagállamok számára az egymás közötti ellátás biztonságának javítását. A Közösségen belüli transferről szóló 2009/43/EK irányelv is ilyen eszköz, mivel a védelmi vonatkozású termékek belső piacon belüli mozgását elősegítő, új engedélyezési rendszert vezet be. Az Unión belüli ellátás biztonságának fokozása érdekében a tagállamoknak jelenleg teljes körűen ki kell aknázniuk az ezen irányelv által biztosított lehetőségeket.

Intézkedések:

- *Az EVÜ-vel közösen a Bizottság konzultációs folyamatot indít, amelynek célja, hogy a tagállamok politikai kötelezettséget vállaljanak arra, hogy kölcsönösen biztosítják a védelmi vonatkozású termékek, anyagok vagy szolgáltatások szerződéses vagy megállapodás szerinti ellátását a tagállamok fegyveres erői általi végső felhasználás céljára.*
- *A Bizottság optimalizálja a védelmi vonatkozású transzferek rendszerét az alábbiak által: a) támogatás nyújtása a nemzeti hatóságoknak az iparágon belül a rendszerrel kapcsolatos figyelemfelhívást célzó erőfeszítéseikhez; b) az általános engedélyek központi nyilvántartásának létrehozása és alkalmazásának ösztönzése; és c) az Unión belüli transzferek kezelésére irányuló bevált módszerek előmozdítása.*

Az ellátás biztonsága függ a létfontosságú ipari és technológiai eszközök ellenőrzésétől és tulajdonviszonyaitól is. Számos tagállam rendelkezik nemzeti jogszabályokkal a védelmi iparba történő külföldi beruházások ellenőrzésére vonatkozóan. Minél nemzetközibbé válnak azonban az ipari ellátási láncok, annál nagyobb hatást gyakorolhat egyetlen vállalaton belüli (akár alacsonyabb szinten történő) tulajdonosváltás a más tagállamok fegyveres erői és iparágai ellátásának biztonságára. Ez a kérdés a katonai kapacitás terén fennálló és fenntartani kívánt európai önrendelkezés mértékére is kihatással van, csakúgy, mint az ebbe az ágazatba történő külföldi beruházások ellenőrzésének általános kérdésére. E probléma kezeléséhez egységes európai megközelítésre lehet szükség.

Intézkedés:

- *A Bizottság zöld könyvet készít a biztonsági és érzékeny védelmi vonatkozású ipari képességek ellenőrzésének témájában. Konzultál az érdekeltekkel a jelenlegi rendszer hiányosságairól – ideértve az európai kapacitások lehetséges megállapítását –, és megvizsgálja az Unió egészére kiterjedő nyomonkövetési rendszer, többek között a tagállamok közötti értesítési és konzultációs mechanizmusok létrehozásának lehetőségeit.*

3. VERSENYKÉPESEBB VÉDELMI IPAR ELŐMOZDÍTÁSA

Valódi belső védelmi piac létrehozásához nemcsak megbízható jogi keretre, hanem az egyes tagállamok igényeihez igazított uniós iparpolitikára is szükség van. Az EDTIB jövője a kiválósági hálózatok körüli és közötti fokozott együttműködéstől és regionális szakosodástól függ. Ezek polgári-katonai vonatkozásának további megerősítése ösztönözheti a versenyt, valamint hozzájárulhat a gazdasági növekedéshez és a regionális fejlődéshez. Az egyre inkább globalizálódó védelmi piacon ezenkívül létfontosságú, hogy világszintű versenyképességük fokozása érdekében az európai védelmi ipari vállalatok rendezett európai üzleti környezetben működhessenek.

3.1. Szabványosítás – a védelmi együttműködés és versenyképesség alapjainak kidolgozása

Az uniós védelemben alkalmazott szabványok többsége polgári jellegű. Amennyiben konkrét védelmi szabványokra van szükség, azokat nemzeti szinten dolgozzák ki, ami akadályozza az iparágon belüli együttműködést, és növeli az iparági költségeket. Közös védelmi szabványok alkalmazása ezért jelentősen fokozná az európai hadseregek közötti együttműködést és interoperabilitást, valamint javítaná az európai ipar versenyképességét a kialakuló technológiák terén.

Ez rámutat arra, hogy ösztönzőket kell létrehozni a tagállamok számára azért, hogy európai polgári-katonai szabványok dolgozzanak ki. Ezeknek továbbra is egyértelműen önkéntes jellegűeknek kell lenniük, valamint meg kell akadályozni a NATO és más érintett szervek szabványokkal kapcsolatos tevékenységével párhuzamos tevékenységet. Még több erőfeszítésre van azonban szükség a szabványok kidolgozására ott, ahol hiányosságokat és közös igényeket állapítottak meg. Ez különösen a kialakulóban lévő technológiákra vonatkozik, például a távirányítású légijármű-rendszerekre (RPAS), és a nagy múltú területekre, például a bázisvédelemre vonatkozó szabványokra, amelyek piaci alulfejlettek, így lehetőség van az ipar versenyképességének fokozására.

Intézkedések:

- *A Bizottság ösztönzi „hibrid szabványok” kidolgozását azon termékek tekintetében, amelyek mind katonai, mind polgári célra alkalmazhatók. 2012-ben a Bizottság a szoftverirányítású rádióval kapcsolatosan már benyújtott ilyen „hibrid szabványra” vonatkozó kérelmet. A következő szabványosítás iránti kérelmek tárgyai lehetnek a vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris és robbanóanyagok (CBRNE) kimutatási és mintavételi szabványai, a távirányítású légijármű-rendszerek, a légialkalmassági követelmények, az adatmegosztási szabványok, a titkosítás és más létfontosságú információs és kommunikációs technológiák.*
- *A Bizottság az EVÜ-vel és az európai szabványügyi szervezetekkel közösen megvizsgálja, hogy milyen lehetőségei vannak egy olyan mechanizmus létrehozásának, amely katonai termékekre és alkalmazásokra vonatkozó, konkrét európai szabványok kidolgozására irányul a tagállamokkal való megállapodást követően. E mechanizmus fő célja a megállapított igényeknek megfelelő szabványok kidolgozása lesz az érzékeny információk megfelelő kezelése mellett.*
- *A Bizottság az EVÜ-vel közösen megvizsgálja a védelmi beszerzések terén bevált módszerek szabványainak kiválasztására szolgáló, meglévő eszközök előmozdításának új lehetőségeit.*

3.2. A tanúsítás közös megközelítésének ösztönzése – költségcsökkentés és a fejlesztés felgyorsítása

A tanúsítás – csakúgy, mint a szabványok esetében – az ipari versenyképesség és az európai védelmi együttműködés fontos tényezője. A védelmi vonatkozású termékek egész Európára kiterjedő tanúsítási rendszerének hiánya a termékek forgalomba hozatalának egyik fő akadálya, és jelentősen növeli a költségeket a termék teljes életciklusa során. Hatékonyabb intézkedésekre van szükség a tanúsítás területén, hogy egyes, jelenleg nemzeti szinten végrehajtott feladatokat közösen végezzenek el.

Az EVÜ szerint – különösen a katonai légialkalmasság területén – ez 50 %-kal növeli a fejlesztési időt, és 20 %-kal emeli a fejlesztési költségeket. A közös és összehangolt követelményrendszer ezenfelül csökkenti a költségeket azáltal, hogy lehetővé teszi az országok közötti légijármű-karbantartást, vagy a karbantartó személyzet szakirányú képzését.

További példaként a lőszeremléltethetők. A földi indítású lövedékekre vonatkozó közös tanúsítás hiánya becslések szerint évente 1,5 milliárd EUR-ba kerül Európának (az évente lőszerre fordított, 7,5 milliárd EUR-nak megfelelő teljes összegből).

Intézkedés:

- *Az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség (EASA) polgári vonatkozású tapasztalata, az Airbus A-400M (polgári konfigurációjának) tanúsítása során szerzett saját tapasztalata és az EVÜ e területen végzett tevékenysége alapján a Bizottság az EVÜ által meghatározott területeken értékeli a katonai termékek kezdeti légialkalmasságával kapcsolatos feladatok tagállamok nevében történő elvégzésének különböző lehetőségeit.*

3.3. Nyersanyagok – az európai védelmi ipar ellátási kockázatainak kezelése

Sokféle nyersanyag van – például a ritkaföldfémek –, amelyek a távirányítású légijármű-rendszerektől a precíziós irányítású fegyverekig, a lézeres célzástól a műholdas hírközlésig számos védelmi célú alkalmazásban nélkülözhetetlenek. Sok ilyen anyag esetében nagyobb az ellátási kockázat, ami gátolja a védelmi ágazat versenyképességét. Az Unió átfogó nyersanyag-politikai stratégiájának fő eleme olyan nyersanyagjegyzék, amelynek elemei az uniós gazdaság szempontjából kritikus jelentőségűnek minősülnek. A kritikus jelentőségű nyersanyagok jelenlegi uniós szintű jegyzékét várhatóan 2013 végéig vizsgálják felül. Noha e nyersanyagok a polgári és a védelmi célok tekintetében gyakran egyaránt fontosak, egyértelmű hozzáadott értéket képviselne, ha e munka során figyelembe vennék a nyersanyagok európai védelmi ágazatban betöltött különleges jelentőségét.

Intézkedés:

- *A Bizottság az Unió átfogó nyersanyag-politikai stratégiájával összefüggésben megvizsgálja a védelmi ágazat szempontjából kritikus jelentőségű nyersanyagokat, és amennyiben szükséges, célzott szakpolitikai intézkedéseket dolgoz ki.*

3.4. Kkv-k – a védelmi vonatkozású európai innováció hajtóerejének biztosítása

A közbeszerzésekről és a transferről szóló védelmi irányelvek új lehetőségeket kínálnak a kkv-k számára az európai védelmi piac létrehozásában való részvételre. Ez különösen érvényes a védelmi beszerzésekről szóló irányelv alvállalkozásra vonatkozó rendelkezéseire, amelyek javítják a nem nemzeti fővállalkozók ellátási láncjaihoz való hozzáférést. A tagállamoknak ezért aktívan alkalmazniuk kell ezeket a rendelkezéseket a kkv-k lehetőségeinek elősegítése céljából.

További lépések szükségesek, különösen a klaszterek területén. A klasztereket többnyire egy fővállalat vezeti, amely kisebb vállalatokkal dolgozik együtt egy ellátási láncban belül. A klaszterek ezenfelül gyakran a fővállalkozókat, kkv-kat, kutatóintézeteket és más tudományos ágazatokat összefogó kiválósági hálózatok részét képezik.

A klaszterek tehát különösen fontosak a kkv-k szempontjából, mivel számukra hozzáférést biztosítanak a közös létesítményekhez, valamint szakosodásra alkalmas piaci réseket és a többi kkv-val történő együttműködési lehetőséget kínálnak. Az ilyen klaszterekben a vállalatok egyesíthetik erősségeiket és erőforrásaikat az új piacok és tudásközpontok felé történő nyitás, illetve azok létrehozása céljából. Polgári termékeket és alkalmazásokat is fejleszthetnek az eredetileg védelmi célra kifejlesztett technológiák és anyagok (például az internet vagy a GPS) alapján vagy fordítva, ami egyre inkább jellemző tendencia.

Intézkedések:

- *A Bizottság az iparággal közösen – alulról felfelé irányuló megközelítést alkalmazva – megvizsgálja, hogyan hozhat létre az új értékláncok kialakulását és a globális versenyben a védelmi vonatkozású kkv-k előtt álló akadályok leküzdését elősegíteni hivatott európai stratégiai klaszterpartnerséget. Ebben az összefüggésben a Bizottság a kkv-k támogatása céljára létrehozott eszközöket – ideértve a COSME programot – fog alkalmazni a védelmi*

vonatkozású kkv-k igényeinek kielégítése érdekében. Ebből a célból az európai strukturális és beruházási alapok igénybevétele is mérlegelhető. Ez a tevékenység magában foglalja a kettős felhasználású projektekre vonatkozó támogathatósági szabályok egyértelműsítését.

- *A Bizottság az Enterprise Europe Network hálózatot is igénybe veszi ahhoz, hogy a védelmi vonatkozású kkv-kat a hálózatépítés és a partnerségek létrehozása, tevékenységeik nemzetközivé tétele, a technológiatranszferek és az üzleti lehetőségek finanszírozása felé irányítsa.*
- *A Bizottság ösztönzi a regionális hálózatépítést annak érdekében, hogy a védelmi ipari és kutatási eszközöket – különösen a védelmi vonatkozású régiók európai hálózata révén – regionális intelligens szakosodási stratégiákba illessze be.*

3.5. Készségek – a változások kezelése és a jövő biztosítása

A védelmi iparban jelenleg olyan jelentős változások történnek, amelyekhez a tagállamoknak és az iparnak alkalmazkodniuk kell. Amint az Európai Tanács 2008 decemberében megállapította: „Stratégiai és gazdasági szükséglet, hogy megbízhatóságának és versenyképességének biztosítása érdekében az európai védelmi technológiai és ipari bázist különösen az európai kiválósági központok köré szervezzék át, ami lehetővé teszi az átfedések kiküszöbölését”.

A szerkezetátalakítás folyamatáért főként az iparág felelős, miközben a Bizottság, a nemzeti kormányok és a helyi hatóságok kiegészítő szerepet töltenek be. Számos olyan európai eszköz áll a Bizottság és a tagállamok rendelkezésére, amelyek az új készségek előmozdítására és a szerkezetátalakítás következményeinek kezelésére szolgálnak. Ezeket az iparág szempontjából kritikus jelentőségű képességek és technológiák egyértelmű ismeretében kell rendelkezésre bocsátani. A vállalkozások, többek között az átmenetileg a termékeik iránti keresletben visszaesést tapasztaló szállítók támogatása érdekében a Bizottság rugalmas foglalkoztatási rendszerek igénybevitelére biztatja a tagállamokat, valamint ösztönzi, hogy a szerkezetátalakítások során nagyobb hangsúlyt fektessenek a változásokra való felkészülésre. Ebben a tekintetben a tagállamok igénybe vehetik az Európai Szociális Alap (ESZA) támogatását, és bizonyos esetekben az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap általi, tömeges elbocsátások esetén adható támogatást. E tevékenység megalapozásához fontos a meglévő készségek feltérképezése, és a jövőben szükséges készségek meghatározása – például a védelmi ipar vonatkozásában létrehozott, az ágazat képviselőinek irányítása mellett működő európai ágazati tudásfejlesztési tanács segítségével.

Intézkedések:

- *A Bizottság – többek között az „ágazati tudásfejlesztési szövetségek” és a „tudásszövetségek” jelenleg kipróbálás alatt álló programjai révén – ösztönzi az ágazat jövője szempontjából létfontosságúnak ítélt készségeket.*
- *A Bizottság ösztönzi az ESZA igénybevitelét a munkavállalók átképzéséhez, különösen az igényelt készségekre, a készségek megfeleltetésére, valamint a változások előrejelzésére vonatkozó projektek esetében.*
- *A Bizottság ezenkívül figyelembe veszi a védelmi iparon belüli szerkezetátalakítás által hátrányosan érintett régiók támogatásához az európai strukturális és beruházási alapok révén – különösen a munkavállalók új helyzetbe való alkalmazkodásának támogatása és a gazdasági átalakulás ösztönzése céljából – biztosított lehetőségeket.*

4. A KUTATÁS KETTŐS ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGÉNEK KIAKNÁZÁSA ÉS AZ INNOVÁCIÓ MEGERŐSÍTÉSE

Mivel számos technológia kettős természetű lehet, egyre bővülnek a polgári és katonai kutatás közötti szinergiák létrehozásának lehetőségei. Ebben az összefüggésben folyamatos a hetedik kutatási és technológiafejlesztési keretprogram biztonsági témájának és az európai védelmi kutatási tevékenységeknek az összehangolása. Az eddigi tevékenység középpontjában a CBRNE-anyagok álltak, a közelmúltban pedig a KBVP-vel összefüggésben kitértek a kibervédelemre és annak a kiberbiztonság területével létrehozott szinergiáira. E tekintetben számos tevékenységet jelentettek be az európai kiberbiztonsági stratégiában, amelynek célja, hogy az Unió online környezetét a világon a legbiztonságosabbá tegye. Ezenfelül a SESAR Közös Vállalkozás a légitforgalmi szolgáltatás területén jellemző kiberbiztonsággal kapcsolatos kutatási tevékenységekbe kezdett.

A „Horizont 2020” keretprogramon belül a „Vezető szerep az alap- és az ipari technológiák területén” elnevezésű prioritás – ideértve a „kulcsfontosságú alaptermotechnológiák” és a „biztonságos társadalmak” (társadalmi kihívás) területét – olyan technológiai fejlesztések lehetőségét kínálja, amelyek nem csupán a polgári alkalmazásokkal összefüggésben képesek előmozdítani az innovációt, hanem kettős felhasználásra is alkalmasak. Noha a „Horizont 2020” keretprogramon belül végrehajtott kutatási és innovációs tevékenységek kizárólag polgári természetű alkalmazásokra fognak korlátozódni, a Bizottság megvizsgálja, hogy az ezeken a területeken elért eredmények hogyan állíthatók a védelmi és biztonsági ipari képességek szolgálatába. A Bizottság ezenkívül meg kívánja vizsgálni az egyértelmű biztonsági vonatkozással rendelkező, kettős felhasználású alkalmazások és más kettős felhasználású technológiák – például a polgári távirányítású légitűrmű-rendszereknek az európai légi közlekedési rendszerbe történő, a SESAR Közös Vállalkozás keretében végrehajtott beillesztését támogató technológiák – fejlesztésének területén kialakuló szinergiákat.

A védelmi kutatás jelentős húzóerőt képvisel más ágazatok, például az elektronika, az űrkutatás, a polgári repülés és a mélytengeri kitermelés terén. Fontos, hogy fenntartsuk ezeket a védelemtől a polgári szféra felé továbbgyűrűző hatásokat, és elősegítsük, hogy a védelmi kutatás továbbra is ösztönözze a polgári innovációt.

A Bizottság szerint ezenkívül lehetséges előnyöket kínálhatnak a KBVP-vonatkozású kutatásokkal kapcsolatos további, a „Horizont 2020” keretprogramon kívüli lehetőségek is. Ez egy olyan előkészítő intézkedés formájában valósulhat meg, amely a nemzeti kutatási programokkal szinergiákra törekvő KBVP-műveletek szempontjából kritikus jelentőségű védelmi képességekre irányul. A Bizottság a tagállamokkal, az Európai Külügyi Szolgálattal és az Európai Védelmi Ügynökséggel közösen meghatározza a tartalmat és a szabályokat. Ezzel egy időben a tagállamoknak megfelelő támogatási szintet kell fenntartaniuk a védelmi kutatás területe számára, és ezen a téren együtt kell működniük.

Intézkedések:

- *A Bizottság támogatni kívánja a prototípusok beszerzésére irányuló, kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzést. Az első prototípusok a következők lehetnek: CBRNE-anyagok kimutatása, távirányítású légitűrmű-rendszerek és szoftvirányítású rádiótechnológián alapuló hírközlési eszközök.*
- *A Bizottság – például előkészítő intézkedés útján – megfontolja a KBVP-vonatkozású kutatás támogatásának lehetőségét. Azokra a területekre összpontosít, amelyeken a legnagyobb szükség van az uniós védelmi képességekre, és amennyiben lehetséges, szinergiákra törekszik a nemzeti kutatási programokkal.*

5. A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

A Bizottság jelenleg is dolgozik azon, hogy megoldást kínáljon mind a belső, mind a külső biztonságpolitikákat – például a polgári védelmet³, a válságkezelést, a kiberbiztonságot, a külső határok védelmét és a tengerfelügyeletet – támogató, nem katonai képességekkel kapcsolatos igényekre. Ezek a tevékenységek eddig a tagállamok képességeihez nyújtott társfinanszírozásra, illetve azok összehangolására korlátozódtak. A Bizottság újabb lépést kíván tenni annak biztosítása felé, hogy Európa a számára szükséges valamennyi biztonsági képességgel rendelkezzen; hogy ezeket a lehető leggazdaságosabban üzemeltessék; és hogy a kapcsolódó területeken biztosítsák a nem katonai és katonai képességek közötti interoperabilitást.

Intézkedések:

- *A Bizottság továbbra is fokozza az információs szolgáltatások megosztásának polgári és a védelmi vonatkozású felhasználók közötti interoperabilitását a tengerfelügyelet közös információmegosztási környezete kísérleti programjának mintájára.*
- *A meglévő uniós hálózatokra építve a Bizottság a tagállamokkal közösen polgári-katonai együttműködési csoport létrehozásának lehetőségét vizsgálja meg a következő területeken: a) felderítési technológiák és b) rögtönzött robbanószerkezetek, hordozható légvédelmi rendszerek (MANPADS) és más releváns fenyegetések, például a CBRNE-veszélyek elleni módszerek.*
- *A Bizottság az Európai Külügyi Szolgálattal közösen kidolgozza a kettős felhasználású képességigények közös értékelését az uniós biztonsági és védelmi politikák számára. Az értékelés alapján javaslatot tesz arra vonatkozóan, hogy melyik képességigény – ha van ilyen – teljesíthető legmegfelelőbben az Unió által közvetlenül megvásárolt, saját tulajdonában álló vagy általa üzemeltetett eszközökkel.*

6. ŪRKUTATÁS ÉS VÉDELEM

Az űrtechnológiák, az űrinfrastruktúrák és az űrszolgáltatások többsége mind polgári, mind védelmi célokat szolgálhat. Valamennyi űrutazásra képes nemzettel ellentétben azonban az Unióban nincs strukturális kapcsolat a polgári és katonai űrtevékenységek között. Ez a választóvonal olyan gazdasági és politikai költségekkel jár, amelyet Európa a jövőben már nem engedhet meg magának. Tovább súlyosbítja a helyzetet az a tény, hogy Európa egyes kritikus jelentőségű, gyakran exportkorlátozás alá tartozó technológiák tekintetében harmadik országbeli szállítóktól függ.

Noha néhány űrképességnek továbbra is kizárólagosan nemzeti és/vagy katonai ellenőrzés alá kell tartoznia, számos olyan terület létezik, amelyen a polgári és védelmi tevékenységek közötti szinergiák csökkentik a költségeket és fokozzák a hatékonyságot.

6.1. Az űrinfrastruktúrák védelme

A Galileo és a Copernicus rendszerek Európa fő űrinfrastruktúrái. A Galileo az Unióhoz tartozik, és mind a Galileo, mind a Copernicus fő uniós politikákat támogat. Ezek az infrastruktúrák létfontosságúak, mivel olyan alkalmazások és szolgáltatások alapját képezik, amelyek nélkülözhetetlenek gazdaságunk számára, valamint polgáraink jóléte és biztonsága szempontjából. Ezen infrastruktúrák védelméről gondoskodnunk kell.

³ A polgári védelem esetében a képességek fejlesztéséről az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló bizottsági javaslat (COM (2011) 934 végleges) rendelkezik.

Mára az űrben végzett tevékenységeink fenntarthatósága szempontjából az űrszemét jelenti a legkomolyabb fenyegetést. Az összeütközés veszélyének csökkentése érdekében azonosítani kell és figyelemmel kell kísérni a műholdakat és az űrszemetet. Ez a tevékenység más néven az űrmegfigyelés és nyomon követés (SST), amely napjainkban leginkább földfelszínre telepített érzékelőkkel, pl. teleszkópokkal és radarokkal történik. Jelenleg nem létezik európai szintű űrmegfigyelési és nyomon követési kapacitás; a műholdakért és a műholdindításért felelős üzemeltetők az összeütközési veszélyt jelző riasztások tekintetében az Egyesült Államokra vannak utalva.

Az Unió kész támogatni a tagállamok tulajdonában álló, meglévő SST-eszközök hálózatán alapuló, lehetőség szerint transzatlanti vonatkozású európai SST-szolgáltatás kialakítását. E szolgáltatásoknak hozzáférhetőnek kell lenniük az állami, kereskedelmi, polgári és katonai üzemeltetők, valamint a hatóságok számára. Ehhez a releváns eszközökkel rendelkező tagállamoknak kötelezettséget kell vállalniuk az együttműködésre és európai szintű, az összeütközési veszélyt jelző szolgáltatás biztosítására. A végső célkitűzés az európai képességgel rendelkező európai űrinfrastruktúra védelmének biztosítása.

Intézkedés:

- *A Bizottság 2013-ban uniós SST-támogatási programra vonatkozó javaslatot terjesztett elő. E javaslat alapján a Bizottság értékeli, hogy hosszú távon hogyan biztosítható az SST-szolgáltatás magas szintű hatékonysága.*

6.2. Műholdas távközlés

A katonai és polgári biztonsági szereplők egyre növekvő mértékben függenek a műholdas távközlési eszközöktől (SATCOM). Ez egyedülálló képesség, amely távolsági távközlést és sugárzást képes biztosítani. Előmozdítja a hordozható vagy az űrben telepíthető platformok alkalmazását a földfelszínre telepített távközlési infrastruktúra helyett, és a nagy mennyiségű adatcsere biztosítása érdekében.

A kereskedelmi célú műholdas távközlés a legmegfizethetőbb és legrugalmasabb megoldás a növekvő igény kielégítésére. Mivel a biztonsági célú műholdas távközlés túlságosan széttagolt, a műholdas kommunikációval kapcsolatos beszerzés összevonása és megosztása a méretgazdaságosságnak és a nagyobb rugalmasságnak köszönhetően jelentős költségmegtakarítást eredményezhet.

A kereskedelmi célú műholdas távközlés nem helyettesítheti teljes körűen a központi kormányzati/katonai célú műholdas távközlési eszközöket (MILSATCOM), amelyet egyes tagállamok önállóan fejlesztenek ki. Ezek a távközlési eszközök azonban nem rendelkeznek a kisebb szervezetek, nevezetesen a műveletben részt vevő katonai légi járművek vagy különleges műveleti alakulatok igényeinek megfelelő kapacitással.

Mindemellett az évtized végére a tagállamok jelenlegi kormányzati/katonai célú műholdas távközlési eszközeinek üzemideje a végéhez ér. Ezt a létfontosságú képességet meg kell őrizni.

Intézkedések:

- *A Bizottság fellép a biztonsági célú műholdas távközlés iránti kereslet széttagoltságának kezelése érdekében. Az EVÜ tapasztalata alapján a Bizottság különösen a kereskedelmi célú európai katonai és biztonsági műholdas távközlés iránti európai kereslet összevonását ösztönzi.*

- *A Bizottság megvizsgálja azokat a lehetőségeket, amelyek a kormányzati tulajdonú távközlési berendezések (akár kereskedelmi célú) műholdak fedélzetére történő telepítésére irányuló tagállami erőfeszítések – meglévő programok és létesítmények révén történő – előmozdításában és a kormányzati tulajdonú katonai műholdas távközlési képesség következő generációjának kifejlesztésében rejlenek.*

6.3. Nagyfelbontású képek készítésére alkalmas uniós műholdas rendszer kiépítése

A nagyfelbontású műholdas képalkotás egyre nagyobb jelentőséggel bír a biztonságpolitikák, többek között a KBVP és a KKBP támogatása céljából. Az Unió ilyen kapacitásokhoz való hozzáférése mind a polgári, mind a katonai területeken létfontosságú a korai előrejelzés, az időben történő döntéshozás, a korszerű tervezés és az uniós válságreagálási intézkedések hatékonyabb megvalósítása szempontjából.

Jelenleg számos védelmi program áll fejlesztés alatt ezen a területen. Kizárólag védelmi célú nemzeti programjaik kiegészítése céljából néhány tagállam ugyancsak kifejlesztett kettős felhasználású nagyfelbontású rendszereket. E kettős felhasználású rendszerek a tagállamok közötti együttműködés új formáinak kialakulását tették lehetővé a műholdas képalkotás lehetőségeinek hasznosítása terén, amely esetében a beszerzés vagy a piacon vagy kétoldalú megállapodások útján történik. Ezt a polgári és a védelmi vonatkozású felhasználói igényeket egyesítő, sikeres megközelítést alkalmazni kell.

Mivel a nagyfelbontású képalkotás iránti igény folyamatosan nő, a hozzávetőleg 2025-ben telepítendő, nagyfelbontású képalkotó műholdak következő generációjának kidolgozása érdekében számos technológiát – például a geostacionárius pályán keringő, hiperspektrális nagyfelbontású műholdakat vagy az új érzékelőplatformokkal, például távirányítású légijármű-rendszerekkel együtt alkalmazott, rendkívül nagy felbontású műholdakat – kell kutatni és kifejleszteni.

Intézkedés:

- *Az Európai Bizottság az Európai Külügyi Szolgálattal és az Európai Védelmi Ügynökséggel közösen megvizsgálja a KKBP és a KBVP feladatköreit és műveleteit támogató, új képalkotási képességek fokozatos fejlesztésére vonatkozó lehetőségeket. Az Európai Bizottság mindemellett hozzájárul a nagyfelbontású képalkotó műholdak új generációjához szükséges technológiák kifejlesztéséhez.*

7. UNIÓS ENERGIAPOLITIKÁK ÉS TÁMOGATÁSI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA A VÉDELMI ÁGAZATBAN

Az Unión belül a fegyveres erők a legnagyobb állami energiafelhasználók. Az EVÜ becslése szerint csak összesített éves villamosenergia-ráfordításuk több mint egymilliárd eurónak felel meg. Energiaszükségletük kielégítésének legjelentősebb forrásai mindemellett továbbra is a fosszilis tüzelőanyagok. Ez érzékeny területeket érintő függőségekre utal, és a védelmi költségvetéseket kiszolgáltatottá teszi az áremelkedésekkel szemben. Az ellátás biztonságának növelése és az operatív kiadások mérséklése érdekében ezért a fegyveres erők nagymértékben érdekelték abban, hogy csökkentsék energialábnymukat.

A fegyveres erők ugyanakkor a szabad földterület és az infrastruktúrák legnagyobb állami tulajdonosai is, és becslések szerint összesen 200 millió négyzetméter alapterületű épülettel, valamint Európa teljes földfelszínének az 1 %-ával rendelkeznek. E lehetőség kiaknázása lehetővé tenné a fegyveres erők számára energiaszükségletük csökkentését, és ezen igényeknek jelentős részét saját, dekarbonizációra irányuló önálló forrásaikból fedezhetnék.

Ezzel csökkentenék a költségeket és az energiafüggést, ugyanakkor hozzájárulnának az Unió energiaügyi célkitűzéseinek megvalósításához.

A kutatás terén a Bizottság létrehozta a stratégiai energiatechnológiai tervet, amellyel ösztönözni kívánja a meglévő energiatechnológiáknál fokozottabb hatékonyságú és fenntarthatóbb, innovatív és alacsony szén-dioxid-tartalmú energiatechnológiák kidolgozását. Jelentős energiaszükségleteire tekintettel a védelmi ágazat élen járhat a stratégiai energiatechnológiai tervben foglalt kialakuló energiatechnológiák bevezetésében.

Intézkedések:

- *A Bizottság 2014 közepéig a tagállamok védelmi ágazati szakértőivel közösen célzott konzultációs mechanizmust hoz létre, amelynek alapja az energiaforrásokra és az energiahatékonyságra irányuló, meglévő összehangolt fellépés modellje lesz. A mechanizmus a következőkre összpontosul: a) energiahatékonyság, különösen az építőipari ágazatban; b) megújuló energiaforrások és alternatív tüzelőanyagok; c) energetikai infrastruktúra, ideértve az intelligens hálózati technológiák alkalmazását, és a következő feladatokat látja el:*
 - *megvizsgálja a meglévő uniós energiaügyi elképzelések, jogalkotás és támogatási eszközök védelmi ágazatban történő alkalmazhatóságát;*
 - *azonosítja a fegyveres erőkhöz kapcsolódó átfogó energiaügyi elképzelés kialakítását célzó uniós szintű fellépés lehetséges céljait és fókuszterületeit;*
 - *ajánlásokat dolgoz ki a védelmi ágazaton belüli megújuló energiaforrásokról és energiahatékonyságról szóló útmutatóra vonatkozóan figyelmet fordítva a meglévő uniós jogszabályok végrehajtására, az innovatív technológiák bevezetésére és az innovatív pénzügyi eszközök felhasználására;*
 - *rendszeresen információt cserél a stratégiai energiatechnológiai terv irányítócsoportjával.*
- *A Bizottság ezenfelül mérlegeli a 2012/27/EU irányelv védelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló iránymutatásokat tartalmazó dokumentáció kidolgozását.*
- *A Bizottság támogatja az európai fegyveres erők GO GREEN elnevezésű, fotovoltaiikus energiára vonatkozó demonstrációs projektjét. A Bizottság ezenkívül a sikeres demonstrációt követően segít továbbfejleszteni a GO GREEN programot több tagállam bevonásával és esetleg más megújuló energiaforrásokra – például a szélenergiára, a biomasszára vagy a vízenergiára – történő kiterjesztésével.*

8. A NEMZETKÖZI DIMENZIÓ MEGERŐSÍTÉSE

Az európai védelmi költségvetések csökkenésével a harmadik országokba irányuló export egyre jelentősebbé válik az európai iparágak számára a hazai piacokon jellemző csökkent kereslet ellensúlyozása tekintetében. Az ilyen exportot a 2008. december 8-án elfogadott, 2008/944/KKBP közös álláspontban meghatározott szakpolitikai elvekkel, valamint a 2013. április 2-án az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése által elfogadott fegyverkereskedelmi szerződéssel összhangban kell engedélyezni. Ugyanakkor Európának gazdasági és politikai érdeke, hogy támogassa iparágait a világpiacokon. Végül pedig Európának egységes álláspontot kell képviselnie a védelmi iparba történő külföldi beruházások figyelemmel kísérését illetően (a tulajdonviszonyokról és az ellátás biztonságáról szóló 2.3. pontban megfogalmazott iránymutatás szerint).

8.1. Versenyképesség a harmadik országok piacain

Miközben Európában csökkennek a védelmi kiadások, a világ számos más részén továbbra is emelkednek. Az ilyen piacokhoz való hozzáférés politikai megfontolások, piacra jutási akadályok stb. miatt gyakran nehézségekbe ütközik. A világ legnagyobb védelmi piaca, az Egyesült Államok gyakorlatilag zárt az Európából érkező import előtt. Más harmadik országok nyitottabbak, azonban gyakran ellentételezést követelnek, amely nagy terhet jelent az uniós vállalatok számára. Végül számos harmadik országbeli piacon több európai szállító versenyez egymással, ami európai szempontból megnehezíti egy adott uniós szállító támogatását.

Intézkedés:

- *A Bizottság érdekelt felekkel folytatandó párbeszédet kezdeményez az európai védelmi ipar harmadik országok piacain történő támogatásáról. A harmadik országok piacain jellemző ellentételezésre tekintettel e párbeszéd során megvizsgálják, hogy milyen módon enyhíthetők az ilyen ellentételezésnek a belső piacra és az európai védelmi ipari bázisra gyakorolt, esetleges kedvezőtlen hatásai. Megvizsgálják ezenkívül, hogy az uniós intézmények hogyan ösztönözhetik az európai szállítókat azokban az esetekben, amikor egyetlen európai vállalat versenyez a világ más részeiről származó szállítókkal.*

8.2. A kettős felhasználási célú export ellenőrzése

A kettős felhasználási célú export ellenőrzése szervesen hozzátartozik a fegyverkereskedelmi ellenőrzésekhez, és létfontosságú az uniós biztonságnak, valamint számos vállalatnak az úragazaton, védelmi ágazaton és biztonsági ágazaton belüli versenyképessége szempontjából. A Bizottság kezdeményezte az uniós export-ellenőrzési politika felülvizsgálatát, és átfogó nyilvános konzultációt folytatott, amelynek következtetéseit egy 2013 januárjában kiadott bizottsági szolgálati munkadokumentumban tették közzé. A reformfolyamat következő lépése azoknak a továbbra is fennálló kereskedelmi akadályoknak a megszüntetését célzó közlemény kidolgozása, amelyek megakadályozzák az uniós vállalatokat abban, hogy maradéktalanul javukra fordítsák a belső piacon rejlő előnyöket.

Intézkedés:

- *Az uniós exportellenőrzési politika felülvizsgálatának részeként a Bizottság hatásvizsgálati jelentést tesz közzé a 428/2009/EK rendelet végrehajtásáról, amelyet ezt követően az uniós stratégiai exportellenőrzéssel kapcsolatos hosszú távú elképzelést, valamint az exportellenőrzésnek a gyorsan változó technológiai, gazdasági és politikai feltételekhez történő igazítására szolgáló, konkrét szakpolitikai intézkedéseket tartalmazó közleményben fog nyomon követni. Ez jogszabályi módosításokra vonatkozó javaslatokat tartalmazhat az Unió exportellenőrzési rendszerére vonatkozóan.*

9. KÖVETKEZTETÉSEK

A védelmi képességeknek a jelenlegi és jövőbeli feladatok teljesítése céljából – és a költségvetési megszorítások ellenére – történő fenntartása és fejlesztése kizárólag akkor valósulhat meg, ha hosszú távra szóló politikai és strukturális reformokat hajtunk végre. Elérkezett az ambiciózus célok megvalósításának ideje.

9.1. A polgári/katonai együttműködés fejlesztésének új kerete

A polgári/katonai együttműködés számos operatív, politikai, technológiai és ipari vonatkozást magába foglaló összetett feladatkör. Különösen igaz ez Európában, ahol a kompetenciák eloszlása és a munkamegosztás tovább bonyolítja a helyzetet. Ez a közlemény olyan

intézkedéscsomagot tartalmaz, amely elősegítheti ezeknek a feladatoknak a teljesítését, és ösztönzőleg hathat a tagállamok közötti együttműködésre. Ebben az összefüggésben célunk olyan, a polgári és katonai szféra határvonalán átnyúló integrált megközelítés kidolgozása, amely zökkenőmentes átmenetet biztosít a képességek életciklusának valamennyi szakaszában, azaz a képességigények megállapításától a képességek tényleges helyszíni alkalmazásáig.

E célkitűzés megvalósításának első lépéseként a Bizottság felülvizsgálja a biztonsági és védelmi kérdések kezelésére alkalmazott, saját belső módszereit. A védelmi munkacsoport tapasztalatai alapján a Bizottság a saját szolgálatai és az érdekelt felek közötti együttműködés és koordináció céljára optimalizálja mechanizmusait.

9.2. Felhívás a tagállamok számára

A közlemény a KBVP megerősítéséhez nyújtott bizottsági hozzájárulásra vonatkozó cselekvési tervet ír elő. A Bizottság felkéri az Európai Tanácsot, hogy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője által készített jelentéssel együtt 2013 decemberében vitassák meg ezt a közleményt az alábbi megfontolások alapján:

- A biztonsági és védelmi vonatkozású beruházásokkal és képességekkel foglalkozó döntéseknek a veszélyek és érdekek egységes értelmezésén kell alapulniuk. Európának ezért idővel a katonai és nem katonai biztonság valamennyi aspektusára kiterjedő stratégiai elképzelést kell kidolgoznia. E tekintetben átfogóbb politikai vitát kell folytatni a Lisszaboni Szerződés kapcsolódó rendelkezéseinek végrehajtásáról.
- A közös biztonság- és védelempolitika szükségszerű. Ahhoz, hogy hatékonyá váljon, ezt a politikát az EUSZ 42. cikkében említett teljes körű közös európai fegyverzet- és képességpolitikának kell alátámasztania.
- Az erőfeszítések koherenciájának biztosítása érdekében a KBVP-t szigorúan össze kell hangolni más kapcsolódó uniós politikákkal. Ez különösen fontos a védelmi és polgári biztonsági képességek fejlesztése és alkalmazása közötti szinergiák létrehozása és hasznosítása céljából.
- Ahhoz, hogy a KBVP hiteles legyen, Európának erős védelmi ipari és technológiai bázisra van szüksége. E cél megvalósításának érdekében létfontosságú olyan európai védelmi ipari stratégia létrehozása, amely az Európa által a kritikus jelentőségű technológiai területeken fenntartani kívánt önrendelkezés mértékének közös értelmezésén alapul.
- A számunkra szükséges képességek megfizethető áron történő előállítására alkalmas, versenyképes ipar fenntartásához nélkülözhetetlen, hogy megerősítsük a védelem és biztonság belső piacát, és olyan feltételeket teremtsünk, amelyek lehetővé teszik az európai vállalatok számára, hogy valamennyi tagállamban szabadon működjenek.
- Tekintettel a számos költségvetési megszorításra, a pénzügyi erőforrások hatékony elosztása és felhasználása különösen fontos. Ez többek között az operatív költségek csökkentését, a kereslet összevonását és a katonai követelmények összehangolását jelenti.
- Ahhoz, hogy az uniós keret valódi hozzáadott értéket képviseljen, közös projektet kell meghatározni a főbb védelmi képességek terén, amelyben az uniós politikák maradéktalanul mozgósíthatók.

9.3. További lépések

Az állam- és kormányfőkkel folytatott egyeztetés alapján a Bizottság konkrét intézkedéseket és határidőket tartalmazó, részletes ütemtervet dolgoz ki az ebben a közleményben meghatározott területek vonatkozásában.

Ezen ütemterv kidolgozása és végrehajtása tekintetében a Bizottság a nemzeti hatóságokkal közösen célzott konzultációs mechanizmust hoz létre. A mechanizmus az érintett szakpolitika-területtől függően különböző formákban valósulhat meg. Az Európai Védelmi Ügynökséget és az Európai Külügyi Szolgálatot be fogják vonni e konzultációs mechanizmusba.